

A GOCE műhold eredményeinek hasznosítása a hazai geoid-modell pontosításában

Földváry Lóránt és Tóth Gyula

Téradat: a keletkezéstől a szolgáltatásig

Téradat nem létezik koordinátarendszer nélkül.

Az élettani folyamatok szempontjából természetes koordinátarendszer függőleges és vízszintes irányokhoz kötött.

Ehhez egy alkalmas magassági nullszint szükséges.

➔ geoid meghatározás

Geoid meghatározás

Globális geoid modell meghatározása műholdas mérések alapján végezhető.

GOCE: műholdas gradiometria

mérési mennyiség: gravitációs gradiens

GOCE

Adatok:

fejlesztő: ESA

fellövés: 2009.03.17.

vége: 2013.11.11.

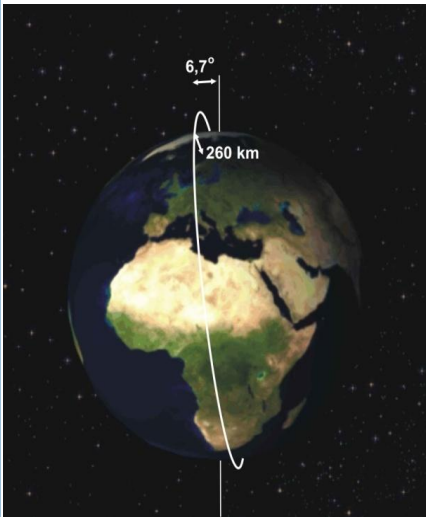
Pálya:

közel poláris ($i=96,7^\circ$)

közel kör alakú

alacsony pályamagasság (255 km)

periódus idő: 90 perc

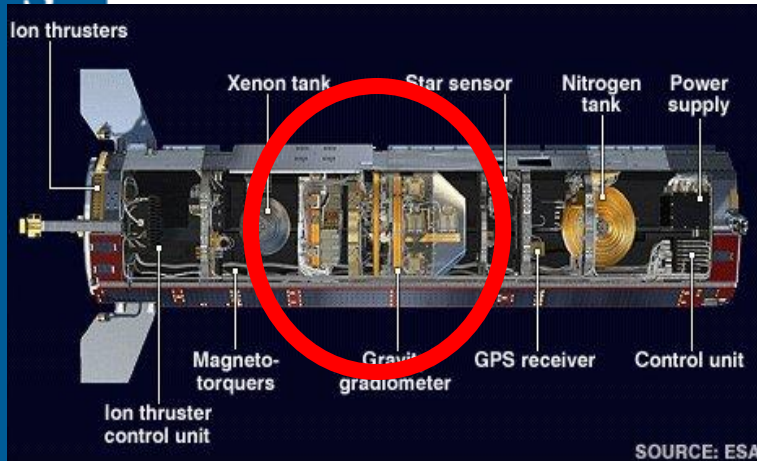
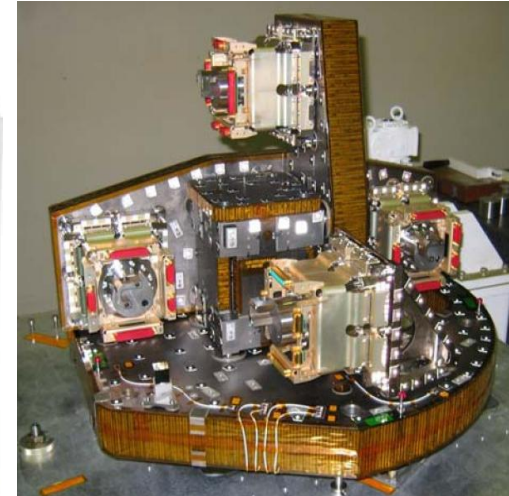
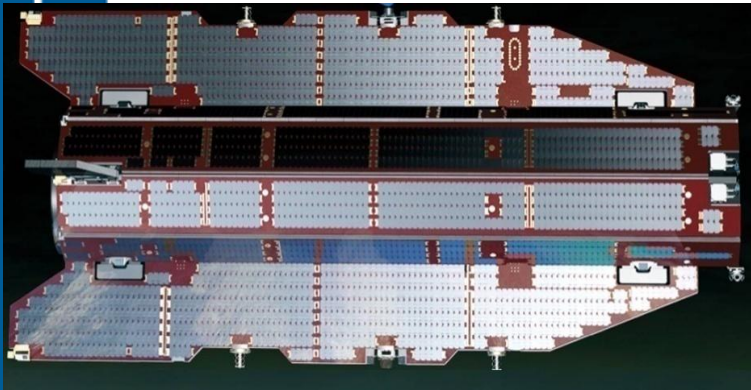

GOCE

SGG gradiométer

GOCE

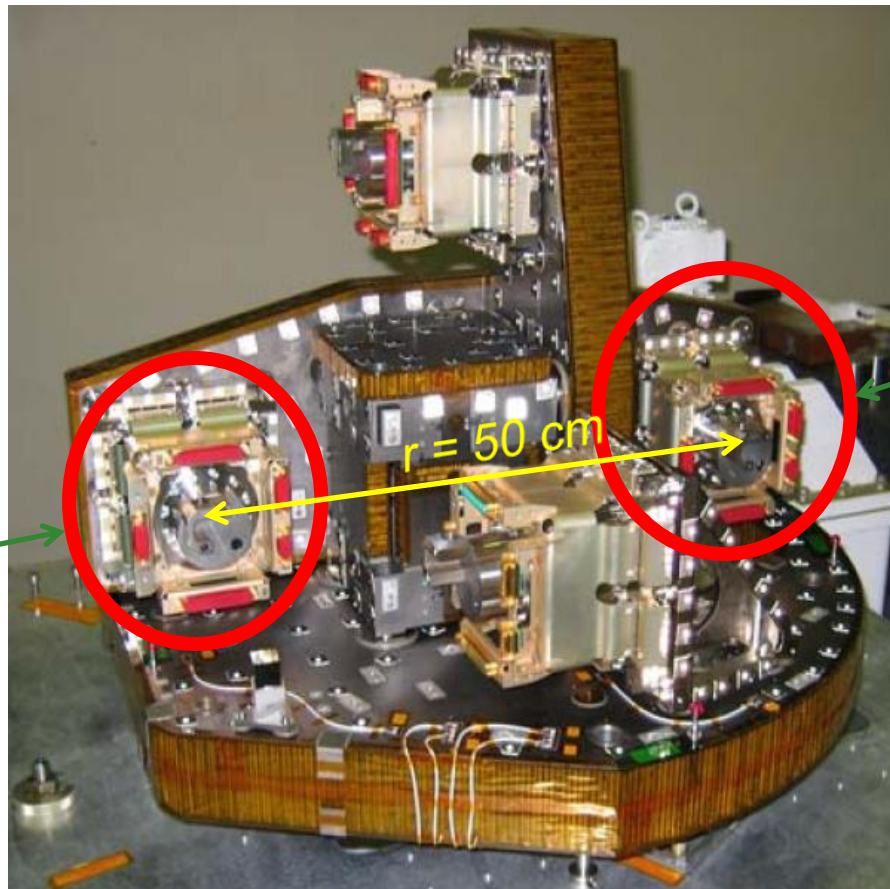
Mérési alapelv:

Egy-egy tengely végein gyorsulásmérést végezve a gradiens a tengely mentén meghatározható.

$$\Delta g = g_2 - g_1$$

$$\text{gradiens} = \Delta g / r$$

1. gyorsulásmérő

2. gyorsulásmérő

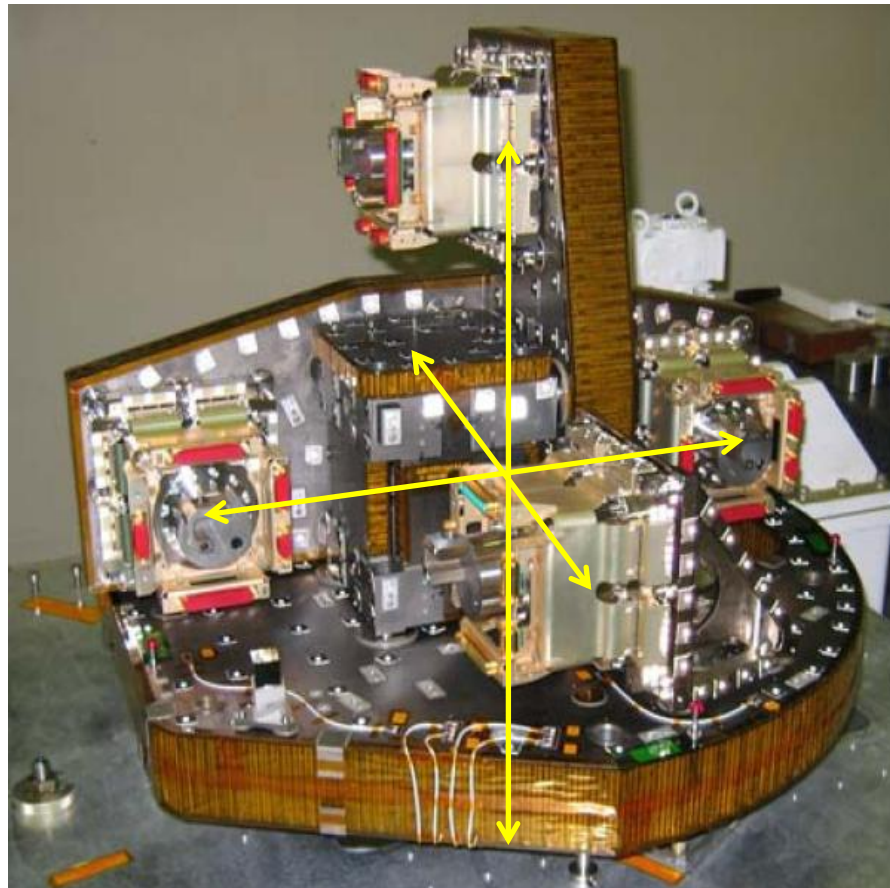
GOCE

Mérési alapelv:

Egy-egy tengely végein gyorsulásmérést végezve a gradiens a tengely mentén meghatározható.

$$\Delta g = g_2 - g_1$$

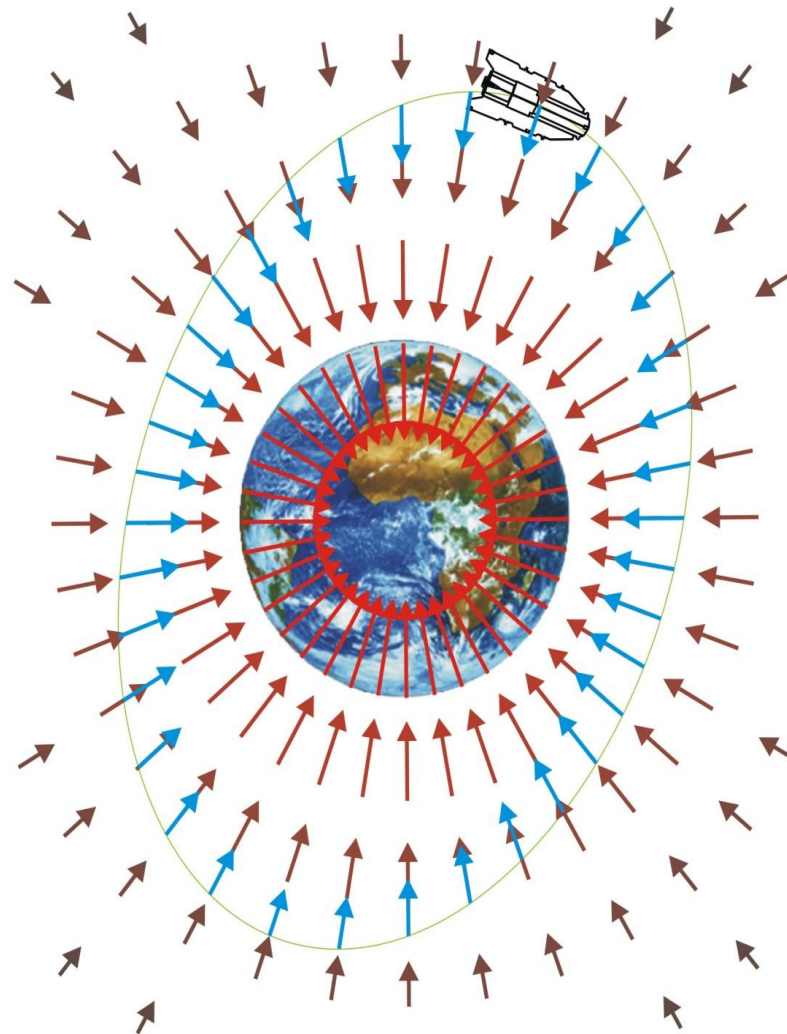
$$\text{gradiens} = \Delta g / r$$

GOCE

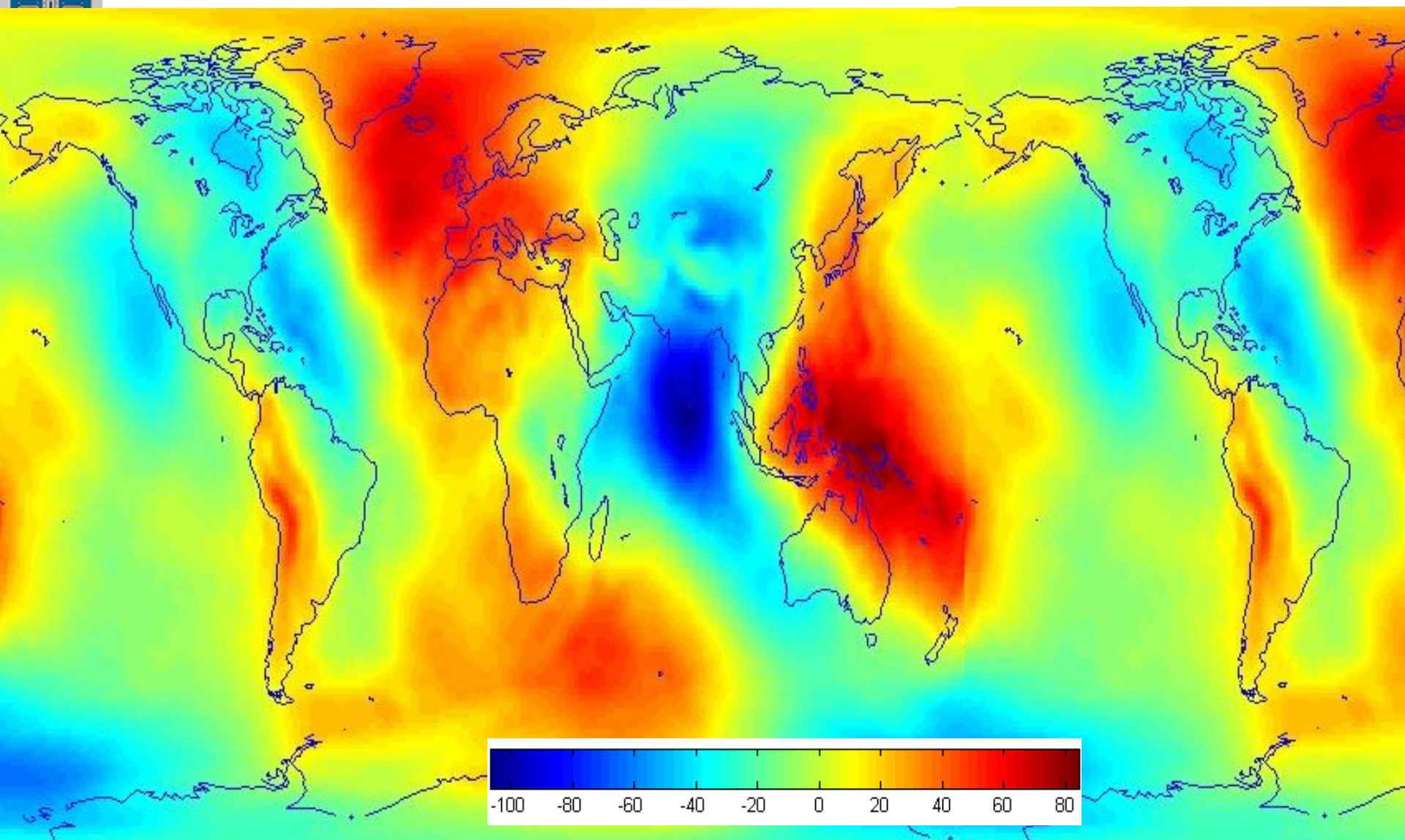
Mérésekből GOCE nehézségi erőter modell:
nem egyértelmű feladat

Eredménye: GOCE geoid-modell

GOCE modell

Globális, egész Földre kiterjedő modell.

Felbontása: 130 km (max. fokszám: 300)

- minden eddiginél finomabb felbontású
- a hosszúhullámú geoidi formák mellett a közepes hullámhosszon is jelentős információtartalommal bír.

Cél: GOCE modell bevonása a magyarországi geoid meghatározásba.

Felhasznált adatok

GOCE 5. generációs modellek: TIM és DIR – 2009 november – 2013 november közötti mérések alapján (42 hónap)

- a GOCE teljes mérési ciklusa alatt gyűjtött adatokat tartalmazza

Rendelkezésre álló földfelszíni **adatok**:

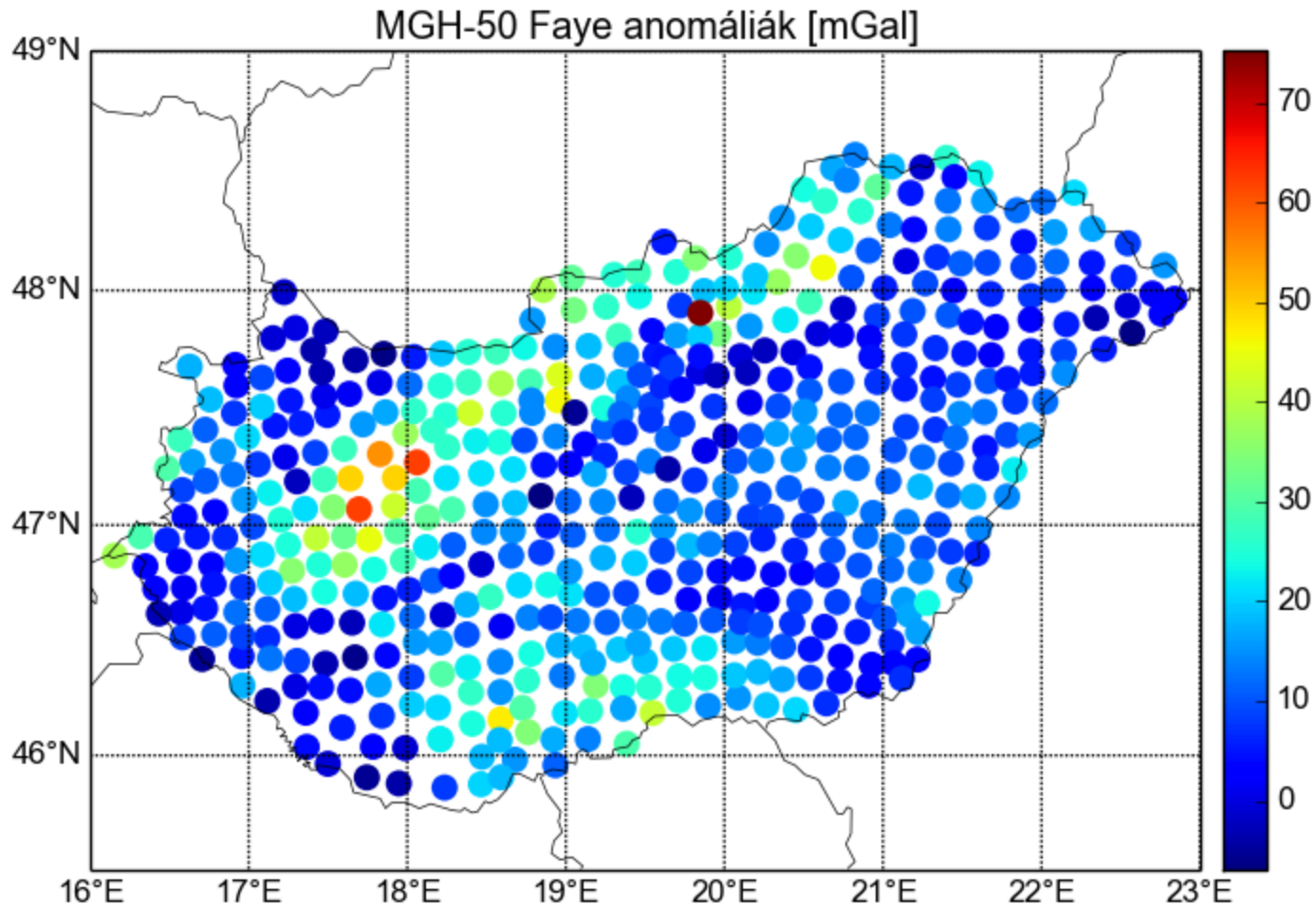
sokszor heterogén eloszlásban, jórészt régi, és típus szempontjából is **heterogén** adatok:

- Δg : nehézségi rendellenességek (pontbeli: csak MGH-50 publikus)
- ξ, η : függővonal elhajlások (FÖMI FAGH)
- ζ : (kvázi)geoid undulációk (OGPSH szintezett pontjai)

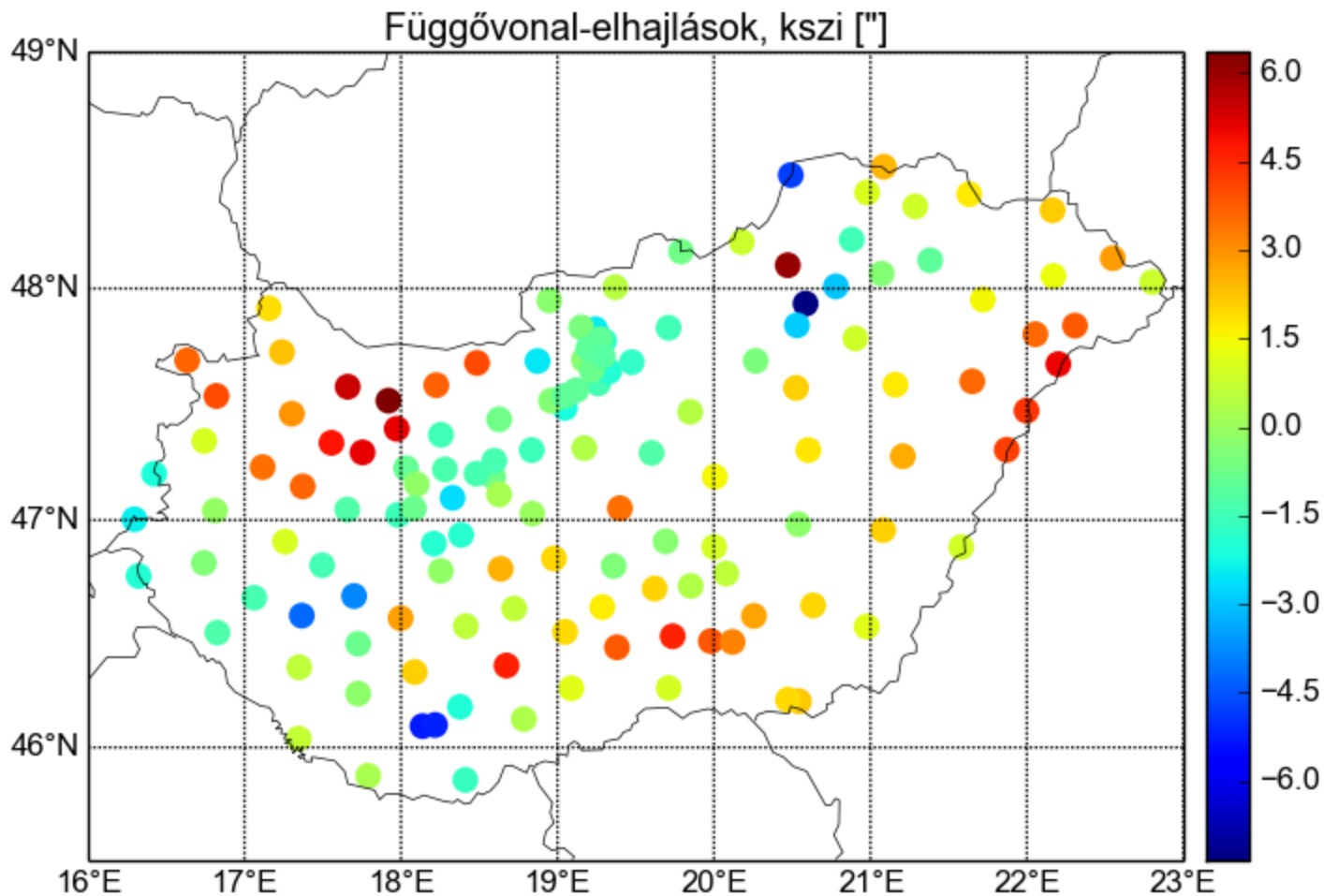
Nehézségi rendellenességek MGH-50 (509 pont)

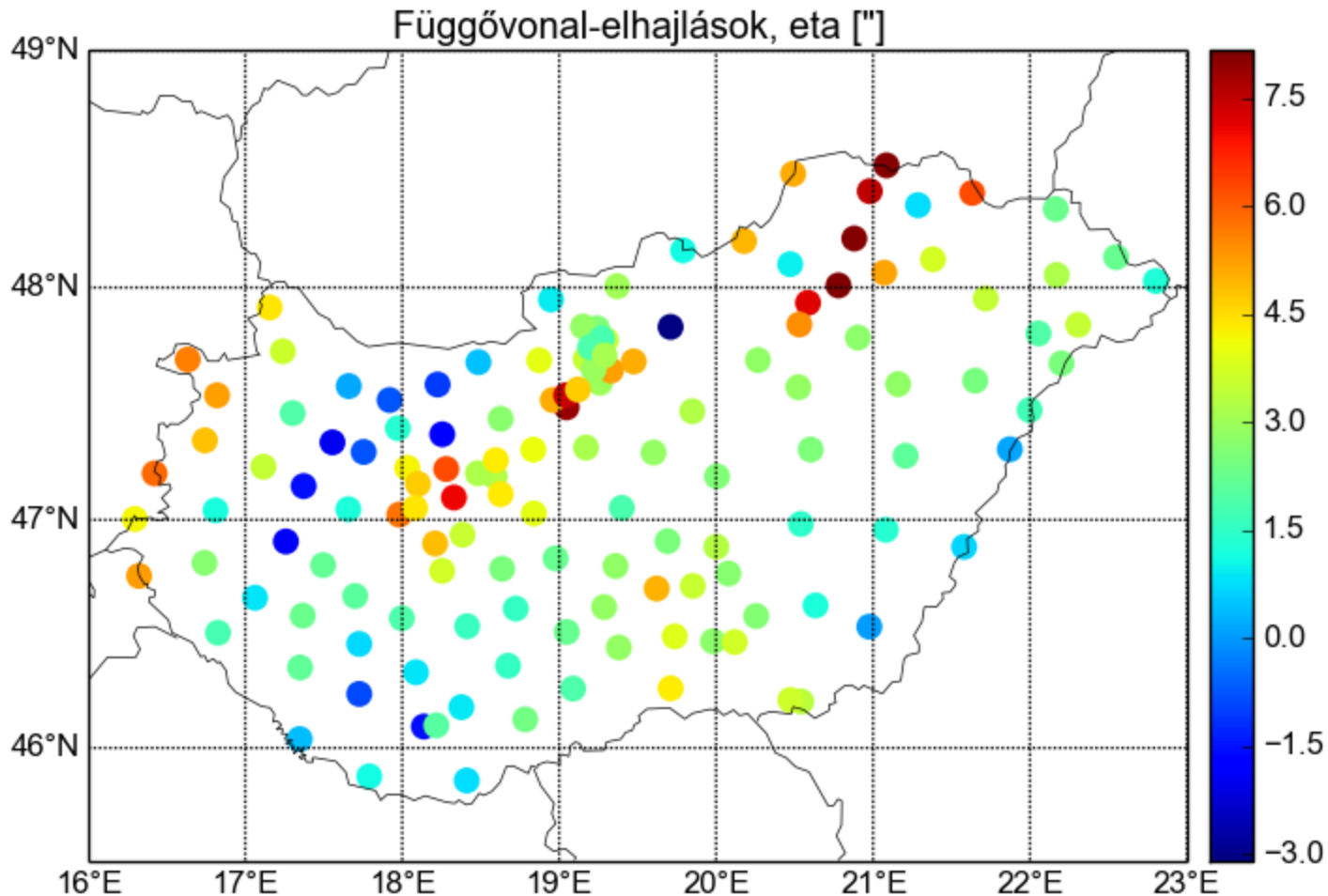

Függővonal elhajlások, ξ FAGH (138 pont)

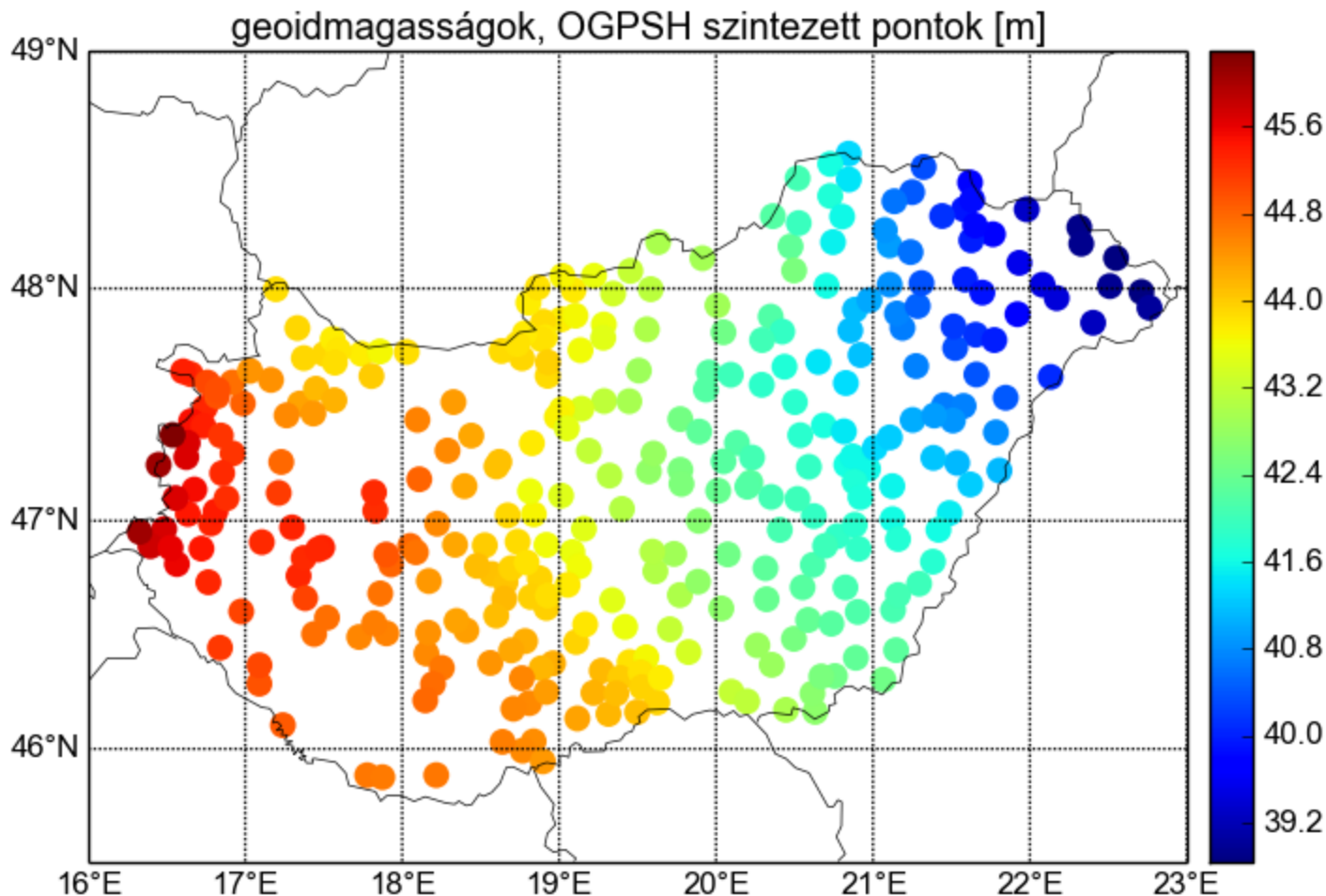

Függővonal elhajlások, η FAGH (138 pont)

Kvázigeoid undulációk ζ OGPSH (333 szintezett pont)

Felhasznált adatok

Inhomogén adatbázis

- Adat jellege
- Területi eloszlás
- Időbeli eloszlás

Szóba jövő megoldási eljárások

- spektrális kombináció, felületi integrálok (Stokes, HGTUB 98, 2000)
- legkisebb négyzetes kollokáció (LKNK, HGTUB 2007)
- gömbi radiális bázisfüggvények (SRBF)

Gömbi radiális bázisfüggvények

- A nehézségi erőter **regionális** modellezését teszik lehetővé
- lokalizált **harmonikus** függvények:

$$B(r_i, r_k) = \sum_{n=N_{\min}}^{N_{\max}} (2n+1) \left(\frac{r_k}{r_i} \right)^{n+1} b_n P_n(\hat{r}_i \cdot \hat{r}_k)$$

- r_k **hely** és a b_n **együtthatók** szabadon megválaszthatók
  - r_k = adatpontok és a b_n = fokvarianciák: **LKN kollokáció**
  - $b_n = 1$ minden n -re: Shannon RBF

Magyarországi erőter meghatározás gömbi radiális bázisfüggvényekkel

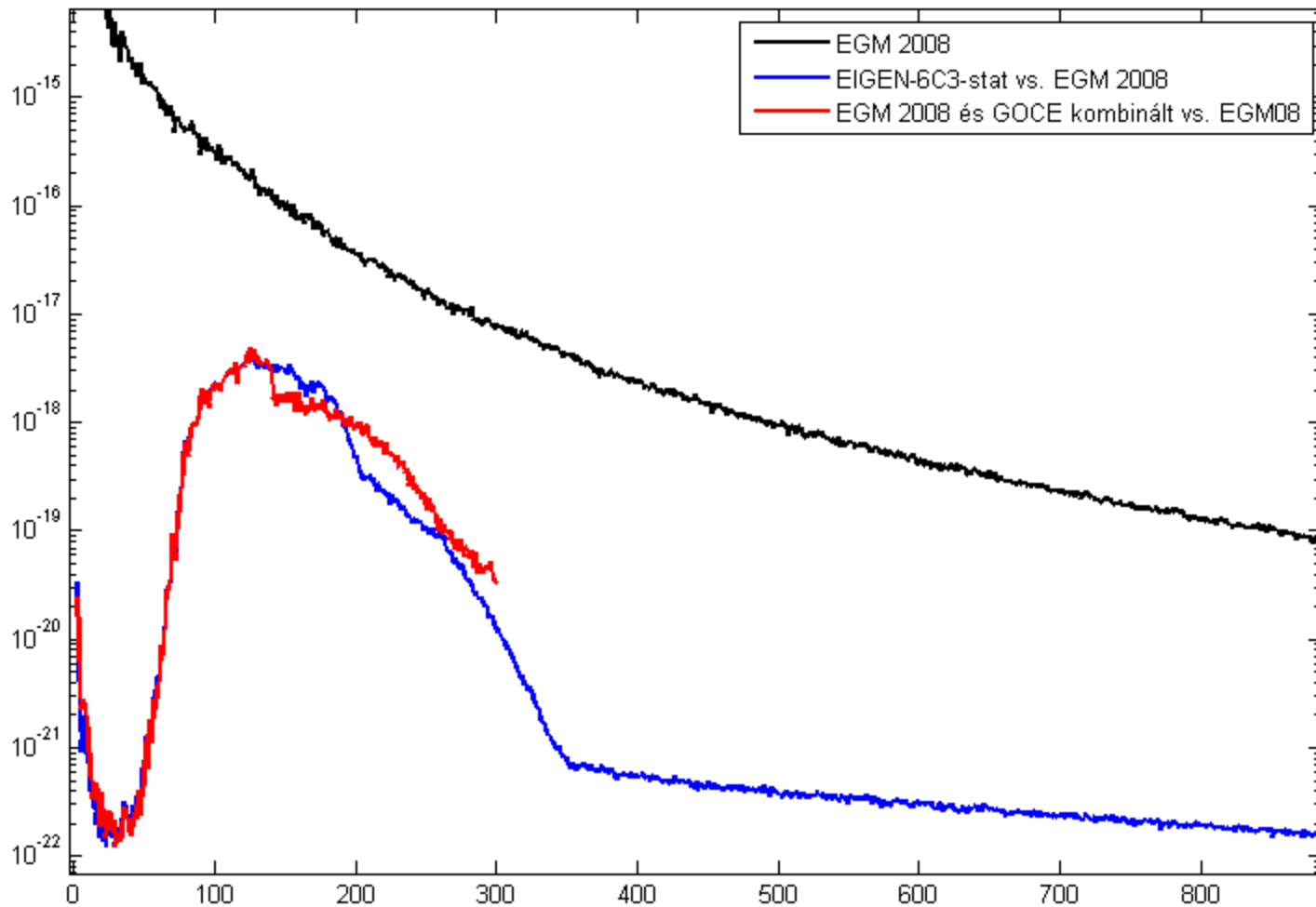
- Három különböző [geopotenciális modell](#)
  - EGM 2008
  - EIGEN-6C3-stat
  - EGM 2008 és GOCE DIR R05 kombinált modell

EGM 2008 és GOCE 5. generációs kombinált modell

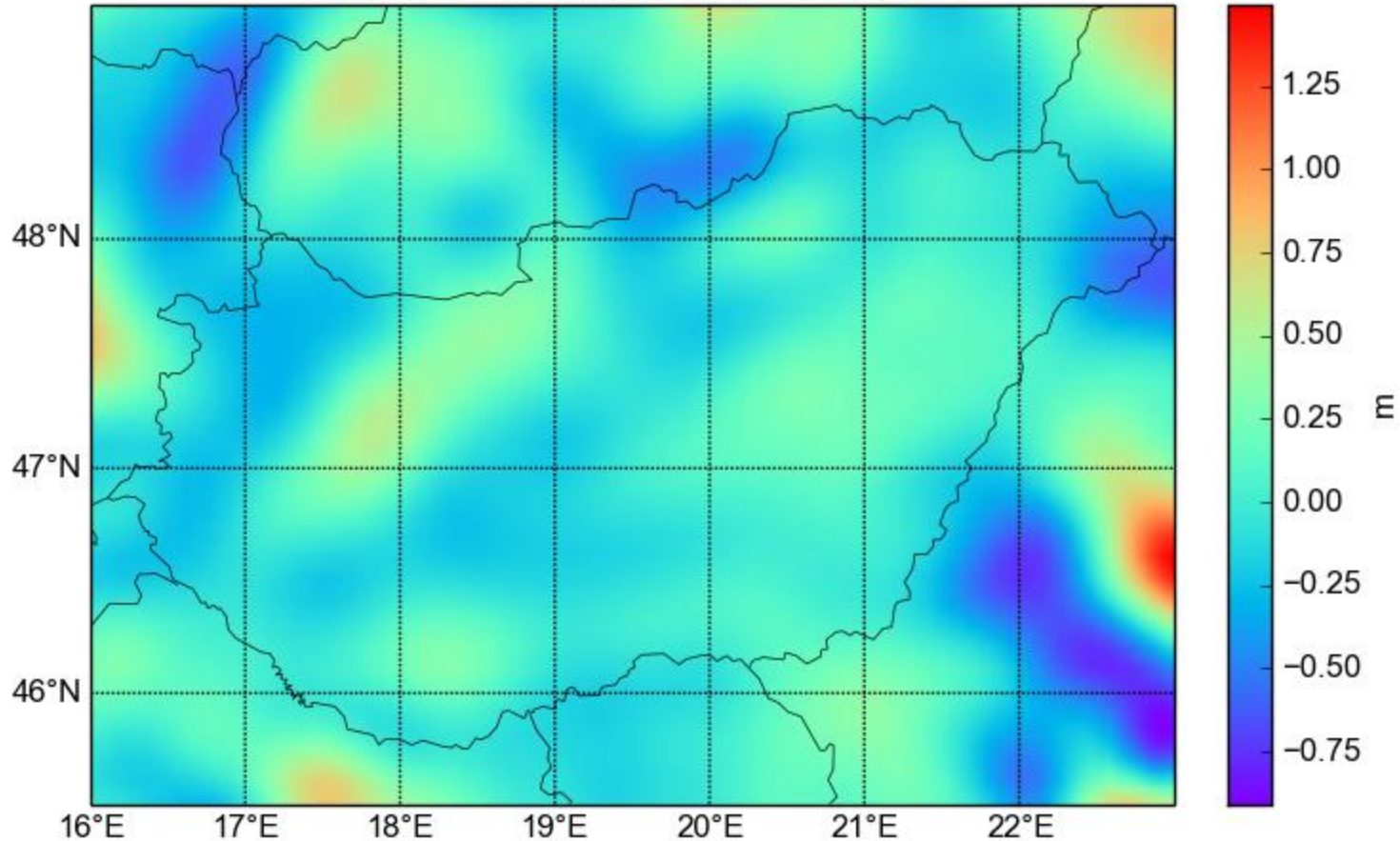
- a fokvarianciák és fokvariancia különbségek alakulása:

A rácsra szintetizált megoldás

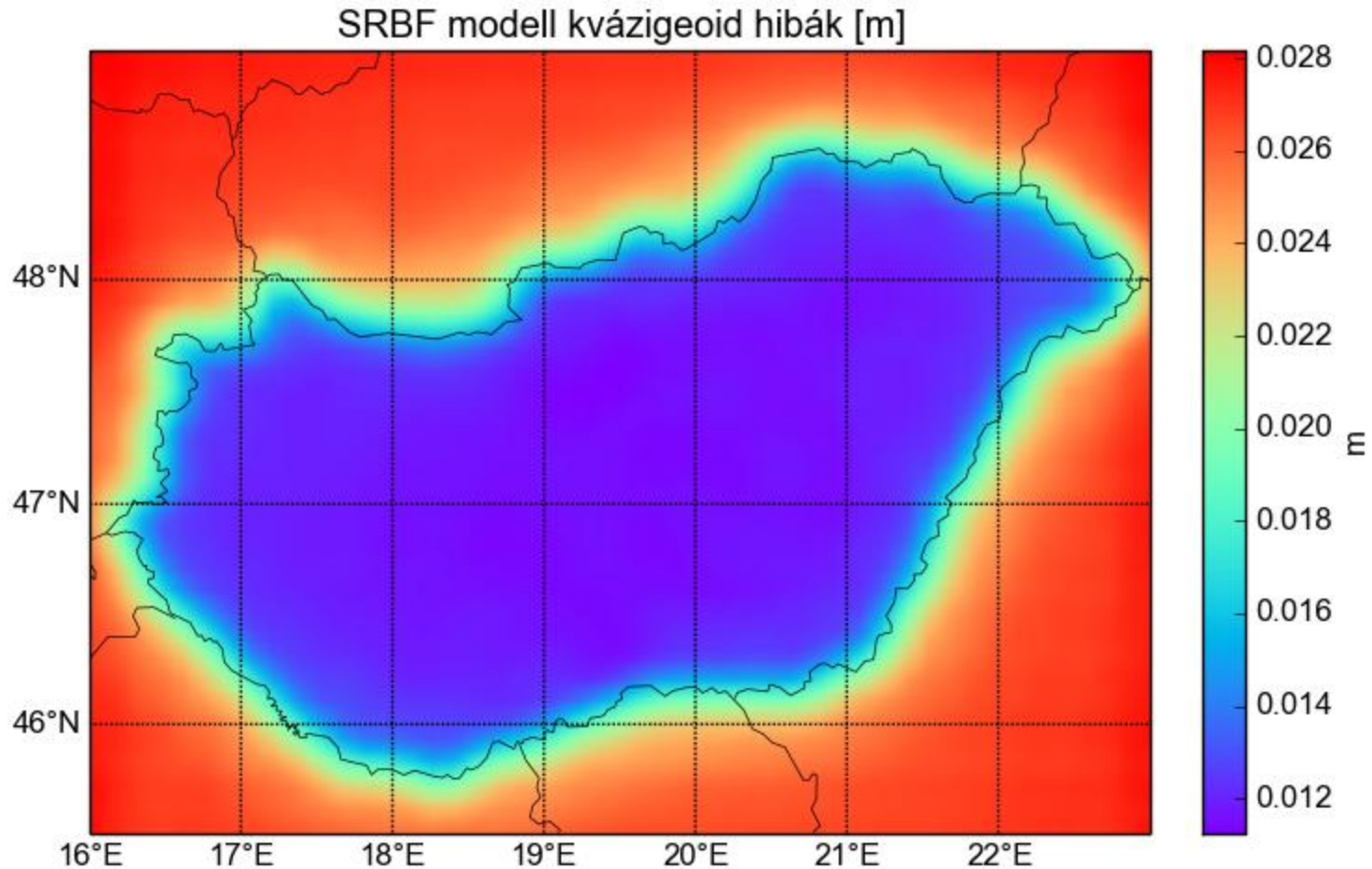
SRBF modell kvázigeoid undulációk [m]

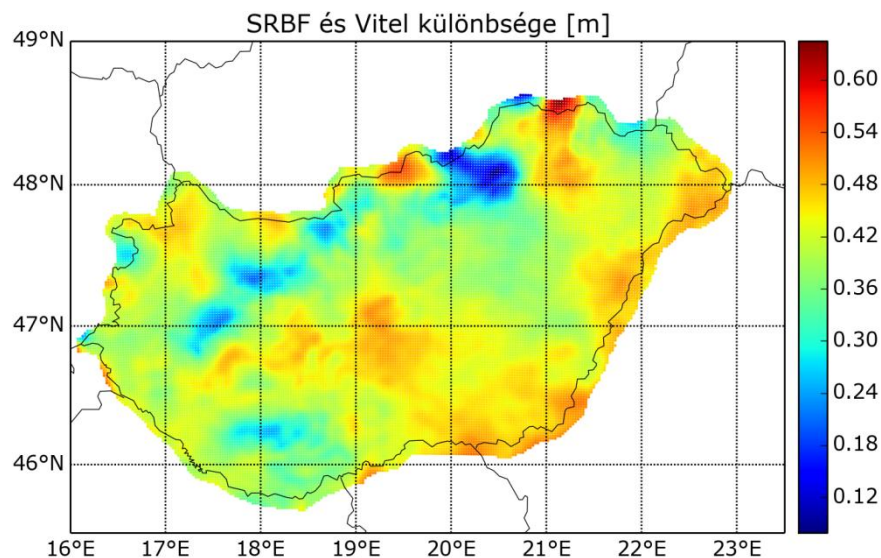

A megoldás hibái (EGM08 + GOCE)

A megoldás összehasonlítása az (EHT² által használt) VITEL-2014 geoid modellel

Az összehasonlítás egyes területeken jelentős eltéréseket mutat, mely szerint egy megfelelő magassági alap (geoid) előállítása aktuális feladat napjainkban.

